

Тиловат саждаси ҳақида | Фикҳ дарслари (239-дарс)

19:00 / 21.07.2023 1878

نْيَبُ ةَدْجَسُ بِحَتَّ
طُورُشْ بِنْيَتَرِيْبْ كَتَ
دَيْعَفَرَالْبُرَاءَلْصَلَا
أَهِيفَوْ مَالَسَوْ دَهَشَتَو
نَمِىَلَعَ دُوْجَسْ لَأْهَحَسْ
ةَرَشَعَعَبْ رَأْنَمَةَيَاَيَلَتَ
فَأَرْعَالَرَخَآ: يَفِيَتَلَا

يَنَبَ وَ لْحَنَلَا وَ دْعَرَلَا وَ
يَلَوْأَ وَ مَيْرَمَ وَ لِيَئَارَسَ إِ
يَفَ وَ نَاقْرُفَلَا يَفَوْجَخَلَا
يَفَ وَ هَدْجَسَلَا ۚ يَفَوْلْمَنَلَا
يَفَوْهَدْجَسَلَا ۖ يَفَوْ ۝
يَفَوْ تَقَشْنَا يَفَوْ مَجَنَلَا
جَأْرَقَا

مَأْمِلَا يَلَتَ أَذَأَوَ ، أَهَعَمَسْ وَأَ
هَبَ يَدْتَقَا مُثَأَهَعَمَسْ نَمَفَ
دْعَبَ دَجَسَ ، يَرْخُأَهَعْكَرِيَفَ
نَمَعَمَسْ لَصُمَكَ ، هَالَّصَلَا
هَبَ يَدْتَقَا نَمَوَ ، هَعَمَسْ يَلَ
دُوجَسَ دْعَبَهَعْكَرَلَا لَكَلَتَ يَفَ

هَلْبَقَ وَدُجْسَيْ أَلْمَامِلَا
عَمْسَيْ مَلْنِإِوَعَمْدُجْسَيْ
دُجْسَيْ أَلْمُومَمِلَا أَلْتِنِإِو
يَجْرَاخْعَمَاسِ إِلْإِ
يَصْقُتْ أَلْيَتْأَلْصَلَاوَ
فُقَوْتْ أَلْبُعُوكْرَلَاوَ، يَجْرَاخْ
يَفْرَرَكْنِإِفْ، هَنَعْبُونَيْ
يَفْلَيْ، هَأَلَصْوَدِحَأَوْسُلْجَمْ
عَمَاسِلَا يَفْرَبْتْعَيْ وَهَدْجَسْ
سُلْجَمْ.

لَاقْتِنْأَلَاوَبْوَثَلِءَادْسِإِو
خَآئِنْصُغْ يَلِإِنْصُغْ نِمْ
لِيَذْبَتْ

ءَدْجَسْلَةِ كُرْتُهْرْكُيَّ وَ مَضَبْدُنْ وَسْكَعَدْحَ وَ أَوْفَخِإِنْسْحَتْسَأَوْ، أَرْيَغْ عَمَاسْلَانَعَ.

Аърофнинг охири, Раъд, Наҳл, «Бану Исроил», Марям, Ҳажнинг биринчиси, Фурқон, Намл, «Алиф лаам мийм Сажда», Сод, «Ҳаа мийм Сажда», Нажм, «Иншаққот» ва Иқро(суралари)даги ўн тўрт оятдан бирини тиловат қилган кишига ёки эшитган кишига намознинг шартлари билан қўл кўтариш, ташаҳҳуд ва саломсиз икки такбир ўртасида бир сажда қилиш вожиб бўлади. Унда саждада айтиладиган тасбех бор.

И мом сажда оягини тиловат қилганда уни эшитган кимса сўнгра унга бошқа ракъатда иқтидо қилса, худди ўзи билан бўлмаган одамдан сажда оягини эшитган намозхон каби, намоздан сўнг сажда қиласди.

Ким ўша ракъатда имомнинг саждасидан кейин иқтидо қилса, тиловат саждасини қилмайди. Аммо олдин иқтидо қилса, агар эшитмаган бўлса ҳам, у билан бирга тиловат саждасини қиласди.

Агар муқтадий сажда оягини тиловат қилса, уни ташқаридан эшитган кимсагина сажда қиласди.

**Намоздаги тиловат саждаси ташқарида қазо қилинмайди.
Тўхталмасдан қилинган рукуъ тиловат саждасига ўринбосар бўлади.**

Агар бир мажлисда ёки намозда сажда оягини бир неча бор такрор қилса, бир сажда кифоя қиласди.

**Тингловчида ўзининг мажлиси эътиборга олинади. Кийим тўқишидаги юриш ва бир шохдан бошқа шохга ўтиш жойни ўзгартиришдир.
Сажда оягининг ўзини тарк қилиш макруҳдир. Акси макруҳ эмас.**

Унга бошқасини қўшиш мандубдир. Уни тингловчидан махфий қилиш яхшидир.

Ушбу фаслда Қуръони Каримдаги сажда оятлари тиловат қилинганда сажда қилиш, унинг fazли, ҳукмлари ва шунга оид бошқа масалалар ўрганилади.

Одам боласининг баҳт-саодати Аллоҳ таолонинг амрига бўйсуниб, сажда қилишидадир. Ана ўша саждалар ичида тиловат саждаси ҳам бор. Чунки ҳар бир тиловат саждасида Аллоҳ таолога сажда қилиш ҳақида амр, шу маънодаги гап бор.

Энди «Мухтасари Виқоя»даги матнни шарҳлашга ўтайлик.

Ўн тўрт оятдан бирини тиловат қилган кишига ёки эшитган кишига намознинг шартлари билан қўл кўтариш, ташаҳҳуд ва саломсиз икки такбир ўртасида бир сажда қилиш вожиб бўлади

Тиловат саждаси бир саждадан иборат бўлиб, унга бош қўйилаётганда бир такбир ва ундан бош кўтарилаётганда яна бир такбир айтилади. Тиловат саждасини қилиш вожибдир. Унинг вожиблиги қуйидаги далиллардан олинган:

Аллоҳ таоло Сажда сурасида:

سُجَّدًا خَرُوا بِهَا ذُكْرُوا إِذَا الَّذِينَ بِئَاتِنَا يُؤْمِنُ إِنَّمَا

يَسْتَكْبِرُونَ لَا وَهُمْ رَبِّهِمْ بِحَمْدٍ وَسَبَّحُوا 15

«Албатта, оятларимизга улар-ла эслатилганда, саждага ийқиладиган, Роббларига ҳамд ила тасбеҳ айтадиган ва мутакаббирлик қилмайдиганларгина иймон келтирурлар», деган (15-оят).

Аллоҳ таоло Иншиқоқ сурасида сажда қилмайдиганларни мазаммат қилиб:

يَسْجُدُونَ لَا أَلْقَرُءَ أُنْ عَلَيْهِمْ قُرْئَ وَإِذَا
٦١

«Ва қачон уларга Қуръон үқилса, сажда қилмаслар», деган (21-оят).

هُلَلِي ضَرَرْمُعْ نْبَارَنَعْ
يَبْنَلَانَكَ بَلَاقْ مُمْنَعْ
مَلَسَوْهِيَلَعْ هُلَلَاصَ
أَهِي فِي تَلَاهَرُوسَلَأَهْرَقَي
وُدْجَسَنَوْ دُجَسَيَفُ دَجَسَلَا
أَنَّا كَمَ اَنْدَحَأْ دَحَيْ اَمَتَّهَعَمَ
هُورَدَهَتَهَبَجَعْ ضَوْمَلَ
هَثَالَثَلَا.

Ибн Умар розияллоху анхумодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам сажда ояти бор сурани қироат қилиб, сажда қилар әдилар. Биз ҳам у зот билан сажда қилар әдик. Ҳаттоғи биримиз пешонасига жой топа олмай қолар әди».

Учовлари ривоят қилишган.

هُلَّيْضَرَرْمُعْنْبَارَنَعْ
يَبْنَلَانَكَلَاقَامْنَعْ
مَلَسَوْهِيلَعْهُلَلَصَ
رَمَادِإِفَنْأُرْقُلَاٰنْيَلَعْأُرْقَيْ
دَحَسَوْرَبَكَةَدَحَسَلَابَ
دُوَادُوبَأَوْرُعَمَأَنْدَحَسَوْ
مَلَكَأَحَلَأَوْ

Ибн Умар розияллоху анҳумодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам бизга Қуръон қироат қилиб берар, қачон сажда оятидан ўтсалар, такбир айтиб, сажда қилар эдилар. Биз ҳам у зот билан сажда қилар эдик».

Абу Довуд ва Ҳоким ривоят қилишган.

Тиловат саждасини қилиш учун шартлар намоз ўқиш учун қўйилган шартларнинг айни ўзиdir: мусулмонлик, оқиллик, балофатга етганлик ва ҳайзу нифосдан пок бўлиш. Тиловат саждаси тўғри бўлиши учун таҳоратли бўлиш, бадан, кийим ва маконнинг поклиги, қиблага юзланиш, сатри аврат ва ният шарт.

Унда қўл кўтариilmайди, ташаҳҳуд ва салом ҳам йўқ, чунки Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам тиловат саждасини қилгандарида бу нарсаларни қилмаганлар.

Унда саждада айтиладиган тасбех бор.

Яъни, тиловат саждасида турганда намоз саждасида айтиладиган тасбех айтилади.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли холосаси асосида чоп этилган.